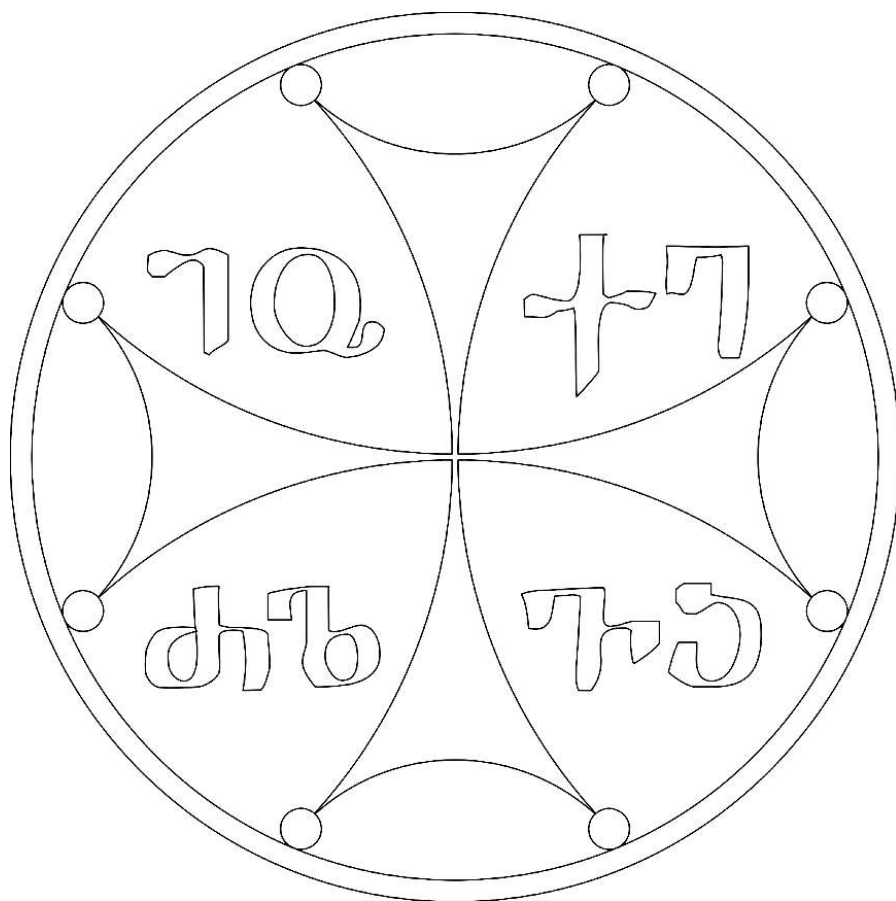

PATROLOGIA GEORGICA

წამებად ბიკტორისი
და სტეფანია დედაკაცისად

აუტორი:

უცნობია

სათაური:

ვიქტორისა და სტეფანის წამება

ჟანრი:

პავიოგრაფია (პირველი კიმენური რელაქცია)

მთარგმნელი:

უცნობია

ხელნაწერი:

A - სინა 11 (XI ს.), 245r-254r

შენიშვნები:

ამ ძეგლის შემცველი სხვა ხელნაწერი ნუსხა გამოვლენილი არ არის.

შემოკლებული სახით (რამდენიმე მოზრდილი ფრაგმენტი) ძეგლი პირველად გამოსცა ივანე ჯავახიშვილმა [ჯავახიშვილი 1947: 166-171], რაც უკვე კარგა ხანია ბიბლიოგრაფიული მეთოდოლოგია და ადაქციური და მხოლოდ საეციალისტთა ვიწრო წრისთვის არის ხელმისაწვდომი.

PGe 1-ში პირველად ქვეყნდება პავიოგრაფიული ძეგლის სრული ტექსტი.

წამებად წმიდისა ბიკტორისი^{1*} და სტეფანია ნეტარისა დედაკაცისად

მეფე იქმნა დიოკლიტიანე ას ორმეოცდამეათესა წელსა, აბრილსა შუიღსა. და განსცა მან ბრძანებისა მისისა წიგნები ყოველსა საბრძანებელსა მისსა², ყოველთა მიმართ – ჯელმწიფეთა, მთავართა და შერაცხილთა, რადთა აიძულებდენ³ ყოველთა ქრისტიანეთა გებად შეგინებულთა კერბთა.

იყო ვინმე კაცი ერთი, რომელსა ეწოდა სებესტიანოს, კილიკიელი მთავარი. ამან მოუწოდა ბიკტორს, ერთა მკედართაგანსა, და ჰრქუა მას დაწყნარებულად, რამეთუ ეუწყა ვიეთგანმე მისი ქრისტიანობად. „გესმა-მე უკუეა, რამეთუ მეფემან, ღმერთთა მოყუარემან, მოწერა ჩემდა წიგნები ესრედთ, რადთა ყოველთა ქრისტიანეთა, რომელნი არიან საკელმწიფოსა | ჩუენსა, ვადძულოთ გებად ღმერთთა ჩუენთა უკუდავთა?“

A 245v

მიუგო და ჰრქუა მას ნეტარმან ბიკტორ⁴: „მეფობასა მეფისა მის თქუენისა⁵ არა აქუს სიმტკიცეჲ, რამეთუ არს იგი წარმავალ და განხრწნილ. ხოლო მეუფებასა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესსა არა აქუს აღსასრული უკუენისამდე“. ჰრქუა მას სებესტიანოს: „აქამომდე არა ერთი მკედართაგანი იყავა?“

ჰრქუა მას ბიკტორ⁶: „დაღათუ მკედარი ვიყავ და შემემოსა სამოსელი და სახჭ მკედართად გარეშედთა ხატითა, ხოლო შინაგან ვჰმონებ მე ქრისტესა, ღმერთსა ჩემსა“.

ჰრქუა მას სებესტიანოს: „როჭიკისა არა მეფისაგან შჯამა აქამომდე?“ ჰრქუა ნეტარმან ბიკტორ⁷: „მაქუს მე წელი ოცდაცხრად, ვინადგან⁸ არღარა მიჭამიეს როჭიკისა მისისაგანი“. ჰრქუა მას სებესტიანოს: „და რადსა არა შჯამდი?“

ჰრქუა მას ნეტარმან ბიკტორ⁹: „ამისთჳს¹⁰, რამეთუ უწყოდე, ვითარმედ უსამართლოდ, მწუხარებით და სულთქუმიტ¹¹ შეკრებული არიან მრავალთა გლახაკთაგან როჭიკი იგი მეფისად“.

1. ბიკტორისი A; 2. მისა A; 3. იძულებდენ A; 4. ბიკტორ A; 5. თქუენისასა A; 6. ბიკტორ A; 7. ბიკტორ A; 8. ვინადგან A; 9. ბიკტორ A; 10. ამისთჳს A; 11. სულთქუმიტ A

* ხელნაწერის ფოტოასლში ეს სიტყვა გადაკეთებული ჩანს.

წამებად ბასილი ჰამელ
ეპისკოპოსისად

ავტორი:

უცნობია

სათაური:

ბასილი ჰამელი ეპისკოპოსის წამება

ჟანრი:

პავიოგრაფია (ეიძენური რედაქცია)

მთარგმნელი:

უცნობია

ხელნაწერები:

A - ათონი B (X ს.), 65v-70v

B - იერუსალ. B (XI ს.), 124r-127v

C - A382 (XV ს.), 325v-327v, 242r (ძვ. ნომრით A511)

შენიშვნები:

შესაძლოა ძველი თარგმნილი იყოს რომელიმე აღმოსავლური ენიდან.

ე. ვაბიძაშვილის თანახმად, „ბასილი ჰამელის ცხოვრება“ მხოლოდ ქართული თარგმანით არის შემორჩენილი. ბასილი ჰამელის ხსენებაც მხოლოდ ქართულ კალენდრებში ფიქსირდება.

ორი (A და C) ნუსხის მიხედვით ძველი ვამოსცა ე. კეკელიძემ [კეკელიძე 1918: 5-10].

PGe 1-ში პირველად ქვეყნდება პავიოგრაფიული ძეგლის ძველი ქართული თარგმანის კრიტიკულად დადგენილი ტექსტი სადღეისოდ ცნობილი სამი ხელნაწერი ნუსხის მიხედვით.

წამებად² წმიდისა ღმრთილად მძლისა მოწამისა³ ბასილი ჰამელ ეპისკოპოსისა⁴

მეფობასა ნომერიანოსისა⁵, ქალაქსა ზედა ანტიოქიასა მწყემსთმთავრობასა 5
ეკლესიასა ზედა მის ქალასისასა წმიდისა ბაბილადსა⁶, იყო ჟამთა მათ ოდენ
მშუდობად და სიყუარული მოგუთა შორის და ბერძენთა ეგოდენ, ვითარ⁷ საბორ⁸
C 326r1 სპარსთა მეფემან სიმტკიცისათჳს და მშვიდიბისა⁹ და* სიყუარულისა მინდობით
მისცა¹⁰ ნომერიანოსს, მეფესა ბერძენთასა, ძმ¹¹ თჳსი და საფასც¹² და მონაგებნი
აურაცხელნი, **რადთა შემდგომად სიკუდილისა მისისა, უკუეთუ ძემან მისმან¹³ 10
A 66r1 ვერ დაიპყრას მეფობად მისი, აქუნდეს მონაგები იგი დღეთა¹⁴ | მისთა ფართოებით
ცხოვრებისათჳს, სადაცა იყოფოდის¹⁵, ნუგეშინისსაცემელად მისა.

ღმრთემდგომად რაოდენისამე¹⁶ ჟამისა მოკუდა¹⁷ მეფე¹⁸ იგი სპარსთად¹⁹.
და ვითარცა ესმა სიკუდილი მისი ნომერიანოსს, მეფესა ბერძენთასა²⁰,
ანტიოქიას, არღარა შეეშინა²¹ ღმრთისაგან და არცა²² მოიკსენა ფიცი იგი და 15
B 124v აღთქუმაჲ, რომელი იყო შორის მათსა მშუდობისა |*** და სიყუარულისათჳს.
და ზაკუფითა საფსემან მოკლა ფარულად ძმ²³ იგი საბორ²⁴ სპარსთა მეფისად²⁵
ბალატსა შინა სიხარბითა²⁶ ხუეჭისა და შეძინებისა²⁷ საფასეთა მათ, **რომელნი
მიეცნეს²⁸ მინდობითა²⁹ მამასა**** მისსა ნამარხეგად.*****

ხოლო არა დაეფარა ესე წმიდისა მამათმთავრისა ბაბისადსაგან³⁰, არამედ 20
A 66r2 გამოეცხადა მას გინა სულისა წმიდისაგან, გინა კაცთა მიერ ეუწყა | უკეთურებაჲ
ესე და უსამართლოებაჲ **და უშჯულოჲ მშჯავრი ნომერიანოს მეფისად³¹,

1. თ... გ - BC; 2. წმებისა C; 3. მოწამისა - A; 4. ეპისკოპოსისა C; 5. ნომერიანოსისა B, ნომერიანოსისა C; 6. ბაბილადსა BC; 7. გ[რ] ვ[დ]ის BC; 8. საბორ BC; 9. მშუდობისა C; 10. მიჰსცა A; 11. ძე C; 12. ს[ფ]ასე C; 13. მისმან - A; 14. დღეთა] ჯელთა BC; 15. იყოფოდის BC; 16. რაოდენისამე BC; 17. მოკუდა + საბორ BC; 18. მეფე C; 19. სპარსთა C; 20. ბერძენთასა A; 21. შეეშინა BC; 22. არა C; 23. ძე C; 24. საბორ BC; 25. მეფისა C; 26. სიხარბით C; 27. შეძინებისათჳს BC; 28. მიეცნეს BC; 29. მინდობით ABC; 30. ბ[ზ]ლასგ[ნ] C; 31. მეფისა C

* C-ში ეს და მომდევნო სიტყვის დასაწყისი წაშლილია; ** A-ში ახალი აბზაცია; *** B-ს ფოტოასლში 124v-ს მარჯვენა კიდეზე არსებული ტექსტი (დაახლ. გვერდის ქვედა მესამედი ნაწილი) ცუდად იკითხება; **** B-ში ამის შემდეგ ერთი სიტყვაა წაშლილი; ***** B-ში ამის შემდეგ ერთი-ორი სიტყვაა წაშლილი.

ნილოს სინელი

ღნომნი განმაყენებელნი
განხრწნადთაგან და
შემაერთებელი უხრწნელთა თანა

ავტორი:

ნილოს სინელი (V ს.)

უფრო ადრინდელი პერძნული ხელნაწერების თანახმად, სწავლათა ავტორია ისინი იერუსალიმელი (V ს.)

სათაური:

ღნომნი განმაცენებელნი განხრწნადთაჲს და შემაერთებელნი უხრწნელთა თანა

ჟანრი:

ასკეტიკა-ჰომილეტიკა

მთარგმნელი:

ექვთიმე ათონელი (XI ს.)

ხელნაწერები:

A - A60 (ერ. ფუტკარი, XIII ს.), გვ. 291-294

B - A67 (XVI ს.), 88r-91r

C - H1246 (1754 წ.), 159r-164r

D - S269 (XVII ს.), 118v-125r

E - ლიტ. მუზ. 24 (XVIII ს.), 31v-36v

შენიშვნები:

ძეგლის ძველი ქართული თარგმანი ჯერ არ გამოცემულა.

PGe 1-ში პირველად ქვეყნდება სადღეისოდ ცნობილი ყველა ხელნაწერი ნუსხის მიხედვით კრიტიკულად დადგენილი ტექსტი.

A 291
B 88r
C 159r
D 118v
E 31v

მისივე¹ წმიდისა ნილოძს² ღნომნი³ განმაცენებელნი⁴ განხრწნადთაგან⁵ და შემაერთებელნი⁶ უხრწნელთა⁷ თანა

გზა⁸ სათნოებათა მიმართ კეთილ და მოკლე არს - ლტოლვა⁹ საწუთოძსა¹⁰ 5
ცხოვრებისაგან.

უკმს გულისმთქმელსა¹¹ უხრწნელთასა არა რად შერაცხად¹² განხრწნადთა¹³
ამათ.

უკეთუ ჭეშმარიტისა ცხოვრებისა გსურის, მარადის მოელოდე¹⁴ კაცობრივსა
სიკუდილსა. 10

C 159v მოძიულე¹⁵ | აქად ესე¹⁶ ცხობებად, რამეთუ ჰხედავ¹⁷ ურმის თუალისა მისისა
დაუპყრობელად^{18*} მოქცევობასა¹⁹.

D 119r წუგსურის მოკუდავთა²⁰ კეთილობისათჳს²¹, რომელთა მოგე|ბად²² წარწყმედა²³
არს და საკმარებად²⁴ - წარმავალ.

E 32r | ეცინოდე²⁵ შუცბულთა²⁶ და გელმოდენ²⁷ ძვრხილულთა თანა, რამეთუ ესე - 15
სასყიდლის²⁸, ხოლო იგი ფილოსოფოსობის²⁹ მომატყუცბელ³⁰ არს.

მოთმინებასა იღუწიდ³¹, რამეთუ მის მიერ უწყით გამოცდა³² მოწამეთა³³,
ვინათგან³⁴ ჩვენგანცა³⁵ იძიების წამება³⁶ სჯნიდისისა³⁷.

1. მისუც E; 2. ნილოძ B, ნილოს C, ნილოძსი D, ნილოსაგან E; 3. მისივე წმიდისა ნილოძს ღნომნი] მისივე სხუად სწავლა A, ღწნომნი B; 4. განმაცენებელი AD; 5. განხრწნადთაგან E; 6. შემაერთებელი A; 7. უხრწნადთა E; 8. გზა ACDE; 9. ლტოლვა C, ლტოლუა E; 10. საწუთოძსა D, საწუთოსა CE; 11. გწლის მთქუმელსა BCD; 12. შერაცხვად AD, შერაცხვა C, შერაცხუა E; 13. განხრწნადთა BCE; 14. მოელოდე E; 15. მოძულე B; 16. ~ ესე აქ~ BC; 17. ხედავ ACD; 18. დაუპყრობელად B; 19. ~ მოქცევობასა დაუპყრობელად BC, მოცევობასა D, მოძიულე აქად... მოქცევობასა - E; 20. მოკუდავთა B; 21. კეთილობისათჳს BCE; 22. მოგება CE; 23. წარწყმედად ADE; 24. საკმარება C, საკმარობა E; 25. ეცინოდი BE; 26. შუცბულთა E; 27. გელმოდინ E; 28. სასყიდლისა E; 29. ფილოსოფოსობისა B, ფილოსოფოსობისა C, ფილოსოფოსობის D, ფილოსოფოსობისა E; 30. მომატყუცბელ C; 31. იღწიდ C; 32. გამოცდა BCE; 33. მოწამეთა CE; 34. ვინათგან B; 35. ჩნცა B, ჩვენიცა CDE; 36. წამება CE; 37. სჯნიდისისა B, სჯნიდისისა CE

* A-ში ეს სიტყვა ხაზსზემოთაა ჩამატებული.